

SAMEDIGGI

SAMEDIGGE

SAEMIEDIGKIE

SAMETINGET

MØTEBOK 2/91

SIDE 1

Tid : 28. mai 1991, kl. 09.00 - 12.00, 15.00 - 18.00
29. mai 1991, kl. 09.00 - 12.00, 15.00 - 19.45

Sted : Scandic Hotel, Tromsø

Representanter:

1. Olav M. Dikkanen	21. Mary Mikalsen Trollvik
2. Magnhild Mathisen	22. Nils Jernsletten
3. Inger K. Juuso	23. Aage Pedersen
4. Johan Jernsletten	24. Esther Fjellheim
5. Ingrid Smuk Rollstad	25. Olav Andersen
6. Jon V. Aslaksen	26. Haldis Thommassen
7. Hans Guttorm	27. Inger-Ann Fossli
8. John Henrik Eira	28. Oddvin Storelv
9. Egil Olli	29. Ivar M. Simonsen
10. Ole H. Magga	30. Inger A. Johansen
11. Mathis M. Sara	31. Lennart Mikkelsen
12. Mikkel A. Gaup	32. Ante Eriksen
13. Alf E. Nystad	33. Ing-Lill Pavall
14. Josef Vedhugnes	34. Ella Holm Bull
15. Peder Mathisen	35. John Nordfjell
16. Svein H. Bårdsen	36. Jarle Jonassen
17. Ruth Rye Josefsen	37. Máret Guhttor
18. Mimmi Bæivi	38. Ingrid Wernberg
19. Eilif O. Larsen	39. Johan M. Sara
20. Lars Nilsen	

Søknad om permisjon ble referert og innvilget for følgende representanter:

- nr. 1: Olav Dikkanen
- nr. 5: Ingrid Smuk Rollstad
- nr. 15: Peder Mathisen
- nr. 18: Mimmi Bæivi
- nr. 20: Lars Nilsen
- nr. 24: Esther Fjellheim
- nr. 30: Inger Anne Johansen
- nr. 36: Jarle Jonassen
- nr. 32: Ante M. Eriksen, fra kl.1700 28.mai og ut plenumsmøtet
- nr. 31: Lennart Mikkelsen, fra kl.1800 29.mai og ut plenumsmøtet

Merknad:

I de saker der det er fremmet forslag som senere under behandlingen er trukket tilbake, framgår ikke dette særskilt av denne protokoll. Slike forslag framgår av - og følger som særskilt vedlegg til møtelederskapets vedtaksprotokoll for plenumsmøtet.

Vararepresentant for representanten nr. 1: Øystein Ballari tok sete.

Vararepresentant for representant nr. 4: Ivar Hansen tok sete fra sak 11/91.

Vararepresentantene for nr 15: 1. vararepresentant Eva Kollstrøm Nedrejord innkalt, men kunne ikke møte og 2. vararepresentant Ingunn Utsi innkalt, men kunne heller ikke møte.

Vararepresentant for representanten nr. 18: Terje K. Haugen tok sete.

Vararepresentant for representant nr. 20: Johan Larsen tok sete.

Vararepresentant for representant nr. 24: Henry Minde tok sete.

Vararepresentant for representant nr. 30: Åge Nordkil innkalt, men kunne ikke møte.

Vararepresentantene for representant nr 36: 1. vararepresentant Laura Jåma Renfjell var ikke tilgjengelig for innkalling og

2. vararepresentant Sigvart Jåma innkalt, men kunne ikke møte.

Vararepresentant for representant nr. 32: Kirsti Knutsen tok sete.

Saksliste:

- SAK 9/91 KONSTITUERING AV SAMLINGEN
- NAVNEOPPROP, PERMISJONER / INNKALTE VARA-
MEDLEMMER
- GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE
- SAK 10/91 NYTT VALGOPPGJØR - GODKJENNING AV VARAREPRESENTANT
I VALGKRETS NR. 2 TANA.
- SAK 11/91 KUNNGJØRING AV NYE SAKER.
- SAK 12/91 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN HERUNDER
REFERATSAKER.
- SAK 13/91 SAMETINGETS ÅRSMELDING FOR 1990.
- SAK 14/91 SAMETINGSPLAN FOR PERIODEN 1991 - 93.
- SAK 15/91 SAMETINGETS VIRKSOMHETSPLAN FOR 1991.
- SAK 16/91 NÆRINGSKOMBINASJONER I SAMISKE OMRÅDER - UTKAST
TIL FORSKRIFTER FOR EN FORSØKSORDNING.
- SAK 17/91 PROSPEKTERING A/S - NATURSTEINDRIFT I NARANAS -
PRØVEDRIFT
- SAK 18/91 BARNEOMBUDET - TILTAK FOR SAMISKE BARN
- SAK 19/91 VIDEREGAENDE OPPLÆRING FOR SAMER.
-

SAK 9/91 KONSTITUERING AV SAMLINGEN

Møtelederskapet ved Johan Mikkel Sara åpnet møtet.

a) Godkjenning av innkalling

Vedtak: Innkallingen av 10.05.1991 ble enstemmig godkjent.

b) Godkjenning av saksliste

Vedtak: Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

SAK 10/91 NYTT VALGOPPGJØR - GODKJENNING AV VARAREPRESENTANT I VALGKRETS NR. 2 TANA**I DOKUMENTER**

- Kopi av brev av 22.04.91 fra kretssamevalgstyret i valgkrets 2, Tana til Ivar Hansen - underretning om valg til Sametinget.
- Møteprotokoll fra kretssamevalgstyret i valgkrets 2 - møte 19.04 1991
- Brev av 22.02.91 fra Sametinget til kretssamevalgstyret i valgkrets 2, Tana.

II TILRÅDNING

Fullmaktskomiteens fremmet følgende tilrådning ovenfor Sametinget ved saksordfører Josef Vedhugnes:

Under Sametingets møte 27. - 29. november 1990 i sak 39/90 ble det under pkt. c med hjemmel i samelovens § 2 - 9 (jfr. valgreglene § 75) fattet følgende vedtak:

Steinar Pedersen fritas for sitt verv som Sametingsrepresentant i den tid han sitter som personlig rådgiver for Kommunalministeren. Ingrid Smuk Rollstad tar sete i det tidsrom Steinar Pedersen er fritatt. Det foretas nytt valgoppgjør i valgkrets 2, Tana, for å kåre vararepresentant for Ingrid Smuk Rollstad.

I brev av 22.02.91 påla Sametinget med hjemmel i valgreglene § 74 kretssamevalgstyret i valgkrets 2, Tana, å foreta nytt valgoppgjør for å kåre vararepresentant til Ingrid Smuk Rollstad.

Kretsamevalgstyret i valgkrets 2, Tana, har i møte den 19.04.91 kåret Ivar Hansen, Laksjok, 9845 TANA som vararepresentant for Ingrid Smuk Rollstad (jfr. valgreglene § 52).

Fullmaktskomiteen slutter seg til dette og tilrår at Sametinget å fatte følgende vedtak:

"Fullmakten for vararepresentant Ivar Hansen, valgkrets 2, Tana, godkjennes, og vararepresentant Ivar Hansen tar sete".

III VOTERING:

Fullmaktskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

SAK 11/91 KUNNGJØRING AV NYE SAKER

Det ble fremmet følgende nye saker:

- 1) Magnhild Mathisen: Undervisningsprogrammer for samiske barn og unge.
- 2) Henry Minde: Koloniseringen av det amerikanske kontinent 500 års jubileet.
- 3) Jon V. Aslaksen: Innføring av allmenningsrett til kommunene i Finnmark.
- 4) Inger-Ann Fossli: Utvidelse av virkemiddelordningen.
- 5) Johan Jernsletten: Samisk konvensjon mellom statene Norge, Sverige, Finland og Sovjet.
- 6) Mathis M. Sara: Endring av hovedavtalen for reindriftsnæringen.

Det ble fattet følgende vedtak til kunngjøring av nye saker:

- 1) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

- 2) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

- 3) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

- 4) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

- 5) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

- 6) Møtelederskapet innstiller overfor plenum at saken oversendes Sametingsrådet til behandling.

Enstemmig vedtatt.

SAK 12/91 SAMETINGSRÅDETS BERETNING OM VIRKSOMHETEN HERUNDER REFERATER

Sametingets president Ole Henrik Magga orienterte om rådets virksomhet. Rådets beretning ble tatt til orientering..

SAK 13/91 SAMETINGETS ARSMELDING FOR 1990.

I DOKUMENTER

- Sametingets og Sametingsrådets møteprotokoller for 1990.

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål fremmet følgende innstilling for Sametinget ved saksordfører Olav Andersen:

Sametinget legger med dette i henhold til lov av 12. juni 1987 nr. 56 Om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven), § 1-3, Sametingets melding om virksomheten i 1990 fram for Kongen.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

SAK 14/91 SAMETINGSPLAN FOR PERIODEN 1991 - 93.**I DOKUMENTER**

- Organisasjons- og konstitusjonskomiteens forslag til same-tingsplan for perioden 1991-1993 av 04.02.1991
- Tilleggsforslag fra hovedkomiteen for sosial- og helse- spørsmål av 06.05.91
- Tilleggsforslag fra hovedkomiteen for rettigheter av 13.05.91
- Tilleggsforslag fra hovedkomiteen for kultur og språk av 13.05.91

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål fremmet følgende innstilling ved saksordfører Josef Vedhugnes:

SAMETINGSPLAN FOR PERIODEN 1991 - 93**Komiteen foreslår:**

Sametinget viser til Hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål sitt forslag av 15. mai 1991 til sametingsplan for perioden 1991-1993, og godkjenner denne som retningsgivende for Sametingets virksomhet ut valgperioden.

Representanten Ivar Simonsen fremmet følgende endringsforslag til pkt. 3.5.6, andre avsnitt:

Skal fondet i fremtiden kunne spille en selvstendig rolle i næringssammenheng, må det opprettes en sterkere sammenheng mellom virkemidler og tiltak. For å utvide fondets virkeområde ytterligere, må det arbeides aktivt, for å tilføre midler til en slik utvidelse.

Representanten Ivar Simonsen fremmet følgende tilleggsforslag som innledning til pkt. 5.5.6:

Sametinget vil i løpet av planperioden arbeide aktivt for tilførsel av mer midler til fondet, slik at flest mulig samer kan søke støtte fra fondet, på like vilkår.

III VOTERING

Ivar Simonsens endringsforslag til henholdsvis pkt. 3.5.6 ble forkastet mot 8 stemmer, og tilleggsforslaget til pkt. 5.5.6 ble forkastet mot 6 stemmer.

Hovedkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV PROTOKOLLTILFØRSEL

Ingrid Wernberg fremmet følgende protokolltilførsel til kap. 5

Konsulent for samiske spørsmål i Sør-Norge:

Sviktende ressursgrunnlag og manglende utdanningstilbud tilpasset det samiske samfunn har ført til at stadig større andel av samene har vært tvunget til å forlate samiske bosettingsområdene.

Mange har etablert seg i de sør-norske områdene, men føler tilhørighet til det samiske samfunnet.

Andelen av barn og ungdom som vokser opp i Sør-Norge blir stadig flere og det er viktig at nye generasjoner i disse områder aktiviseres, slik at de kjenner naturlig tilhørighet til det samiske samfunn.

Det må arbeides med å få ansatt en konsulent som vil ha et særlig ansvar å koordinere, informere og veilede om alle samiske aktiviteter i Sør-Norge.

Sametinget vil i løpet av 1991 ta opp med fylkeskommunale og kommunale myndigheter spørsmålet om opprettelse av en egen stilling som konsulent for samiske spørsmål i Sør-Norge. Konsulentstillingen har fylkeskommunale og kommunale myndigheter også det økonomiske ansvar for.

Representanten Mathis M. Sara fremmet følgende protokolltilførsel til pkt. 5.5.4 Reindrifft:

Lov- og regelverk skal gjennomgås på et bredt grunnlag i planperioden.

SAK 15/91 SAMETINGETS VIRKSOMHETSPLAN FOR 1991.**I DOKUMENTER**

- Innstilling fra hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål i sak 5/91 andre avsnitt
- Sametingsrådets forslag av 13. april 1991 til sametingsplan for 1991-1993

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for organisasjons- og konstitusjonsspørsmål fremmet følgende innstilling ved saksordfører Hans Guttorm:

SAMETINGETS VIRKSOMHETSPLAN FOR 1991**Komiteen foreslår:**

Sametinget viser til Sametingsrådets forslag av 8. mai 1991 til virksomhetsplan for 1991, og godkjenner denne som Sametingets virksomhetsplan for 1991.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

SAK 16/91 NÆRINGSKOMBINASJONER I SAMISKE OMRÅDER - UTKAST TIL FORSKRIFTER FOR EN FORSØKSORDNING.**I DOKUMENTER**

- Brev av 24.4.91 fra KOM - oversendelse til høring
- Utkast til retningslinjer for prøveprosjekt fra prosjektgruppe, datert 20.4.91
- NOU 1988: 42 Næringskombinasjoner i samiske områder

Tilleggsdokument:

- Særutskrift av sak R 79/91

II INNSTILLING

Hovedkomiteens for næringer, natur og miljø fremmet følgende innstilling ved saksordfører Ruth Rye Josefsen:

NÆRINGSKOMBINASJONER I SAMISKE OMRÅDER - UTKAST TIL FORSKRIFTER FOR EN FORSØKSORDNING

Komiteen foreslår:

Generelt

Sametinget er tilfreds med at myndighetene vil gjennomføre et prøveprosjekt for næringskombinasjoner. Prosjektet vil kunne være et viktig bidrag til å styrke bosettingen i samiske bosettingsområder og vil i neste omgang kunne danne rammen for utvidete og permanente ordninger.

Formål

Poenget med støtteordningen er å treffe de grupper som i dag ikke sikres tilstrekkelige inntekter gjennom de ordinære næringsavtaler eller andre stimuleringsordninger. Det er særlig viktig å bevare bosettingen i samiske områder og derved styrke den samiske kultur. Videre er det en særlig oppgave å sikre og utvikle arbeidsplasser for kvinner og ungdom.

Det er en illusjon å forvente at det foreliggende prøveprosjekt kan dekke hele spekteret av målgrupper som de samiske bosettingsområder representerer. Det vil derfor være nødvendig å gjøre et valg ut fra visse kriterier.

Det fremlagte forslag til formål for prøveprosjektet synes å danne en fornuftig ramme for prosjektet.

Samiske næringer

Grunnkomponentene jordbruk, fiske, reindrift, utmarksnæringer og duodji representerer stammen i samiske næringer og det synes derfor rimelig å vektlegge disse i forbindelse med prøveprosjektet.

Virkemidler

Situasjonen for mange næringskombinasjonsutøvere er at det foreligger ordninger som til en viss grad dekker investeringsbehovet, men det manqler økonomiske virkemidler på driftssiden. På denne bakgrunn er det fornuftig å prioritere virkemidlene i prøveprosjektet på driftssiden.

Geografiske forsøksområder**Flertallet bestående av representantene Larsen, Sara, Eriksen og Storelv foreslår:**

Med de svært begrensede økonomiske ressurser (5.5 mill.kr.pr år) sammenholdt med tidsavgrensningen vil det være fornuftig å prøve ordningen innen et begrenset geografi område. Det vil, i forbindelse med vurdering av geografisk forsøksområde, være riktig å legge vekt på aktuelle grunnkomponenter som foreligger til utprøving. Sekundært er det rimelig å vektlegge et ønske om en viss geografisk spredning av ordningen.

Ut i fra en samlet vurdering og med vektlegging av den geografiske spredningen og de sysselsettingsmessige utsiktene for de forskjellige områdene vil Sametinget foreslå at det geografiske forsøksområde omfatter:

Kautokeino kommune i Finnmark

Nesseby kommune i Finnmark

Porsanger kommune i Finnmark

Kåfjord kommune i Troms, avgrenset til Samisk utviklingsfonds virkeområde

Tysfjord kommune i Nordland, avgrenset til Samisk utviklingsfonds virkeområde.

Porsanger foreslås av hensyn til grunnkomponenten jordbruk hvor bruk under 0.5 årsverk er dominerende og hvor kvinneandelen av gårdbrukere er høy. Brorparten av brukene har sauedrift som driftsgrunnlag. Grunnlagsmaterialet for NOU 1988: 42 er omfattende for Porsangers del. Komponenter som fiske og oppdrett vil utmerket kunne dekkes av Porsanger og det foreligger også et potensiale for andre kombinasjoner som reiseliv, serviceyting og utnyttelse av utmarksressurser.

Komiteen foreslår:Gjennomføring av forsøksordningen.

Med bakgrunn i at forsøksordningen er av tidsavgrenset karakter er det rimelig å knytte ordningen til et etablert organ. I den forbindelse mener Sametinget at styret for Samisk utviklingsfond skal være prosjektstyre for forsøksordningen. Ved at fondsstyret får denne funksjonen vil det kunne gi en god koordinering med det ansvar fondet forsettes å ha på investeringssiden i prosjektet.

Sametingets administrasjon opptrer som sekretær for prosjektstyret, men det forutsettes at administrasjonen tilføres tilleggsressurser til å forestå oppgaven.

Sametinget vil understreke behovet for en god koordiering på kommunalt nivå ved prøveprosjektet gjennom å etablere et veiledningsapparat som fungerer tverrsektorielt.

Hovedkomiteen for næringer, natur og miljø går inn for at prøveprosjektet igangsettes primo januar 1992. En oppstart ved årskiftet 1991/92 vil komiteen begrunne ut fra følgende:

Det synes naturlig at avtaleperioden følger kalenderåret. De kommuner som kommer inn under ordningen bør gis anledning til å utforme et prosjektopplegg ut fra lokale forutsetninger hva gjelder både utvelgelse av grunnkomponenter og geografi. Kommunene gis frist til 15. august 1991 å fremme et opplegg for gjennomføring av prøveprosjektet.

På bakgrunn av komiteen forslag om egne kommunale opplegg for prøveprosjektet, foreslår komiteen at forskriftene for prøveprosjektet tas opp til behandling i plenum 17.-19. sept 1991 med sikte på oppstart ved årskiftet 1991/92.

Sametingets organer må gis anledning til å drøfte og vurdere forslaget til forskrifter. Dette gjelder særlig forhold som omhandler målgrupper, grunnkomponenter, omsetning, virkemidler, organisering, kompetansehevende- og utviklingstiltak.

Komiteen innstiller derfor ovenfor plenum at saken oversendes sametingsrådet for ny behandling på bakgrunn av de momenter som er nevnt foran.

Det ble fremmet følgende fellesforslag fra Samarbeidsgruppen/NSR ved Ole Henrik Magga og Arbeiderpartiets Sametingsgruppe ved Eilif O. Larsen:

NÆRINGSKOMBINASJONER I SAMISKE OMRÅDER - UTKAST TIL FORSKRIFTER FOR EN FORSØKSORDNING

Generelt

Sametinget er tilfreds med at myndighetene vil gjennomføre et prøveprosjekt for næringskombinasjoner. Prosjektet vil kunne være et viktig bidrag til å styrke bosettingen i samiske bosettingsområder og vil i neste omgang kunne danne rammen for utvidete og permanente ordninger.

Formål

Poenget med støtteordningen er å treffe de grupper som i dag ikke sikres tilstrekkelige inntekter gjennom de ordinære næringsavtaler eller andre stimuleringsordninger. Det er særlig viktig å bevare bosettingen i samiske områder og derved styrke den samiske kultur. Videre er det en særlig oppgave å sikre og utvikle arbeidsplasser for kvinner og ungdom.

Det er en illusjon å forvente at det foreliggende prøveprosjekt kan dekke hele spekteret av målgrupper som de samiske bosettingsområder representerer. Det vil derfor være nødvendig å gjøre et valg ut fra visse kriterier.

Det fremlagte forslag til formål for prøveprosjektet synes å danne en fornuftig ramme for prosjektet.

Samiske næringer

Grunnkomponentene jordbruk, fiske, reindrift, utmarksnæringer og duodji representerer stammen i samiske næringer og det synes derfor rimelig å vektlegge disse i forbindelse med prøveprosjektet.

Virkemidler

Situasjonen for mange næringskombinasjonsutøvere er at det foreligger ordninger som til en viss grad dekker investeringsbehovet, men det mangler økonomiske virkemidler på driftssiden. På denne bakgrunn er det fornuftig å prioritere virkemidlene i prøveprosjektet på driftssiden.

Geografiske forsøksområder

Med de svært begrensede økonomiske ressurser (5.5 mill.kr.pr år) sammenholdt med tidsavgrensningen vil det være fornuftig å prøve ordningen innen et begrenset geografi område. Det vil, i forbindelse med vurdering av geografisk forsøksområde, være riktig å legge vekt på aktuelle grunnkomponenter som foreligger til utprøving. Sekundært er det rimelig å vektlegge et ønske om en viss geografisk spredning av ordningen.

Ut i fra en samlet vurdering og med vektlegging av den geografiske spredningen og de sysselsettingsmessige utsiktene for de forskjellige områdene vil Sametinget foreslå at det geografiske forsøksområde omfatter:

Tana kommune i Finnmark
Kautokeino kommune i Finnmark
Nesseby kommune i Finnmark
Porsanger kommune i Finnmark
Kåfjord kommune i Troms, avgrenset til Samisk utviklingsfonds virkeområde
Tysfjord kommune i Nordland, avgrenset til Samisk utviklingsfonds virkeområde.

Porsanger foreslås av hensyn til grunnkomponenten jordbruk hvor bruk under 0.5 årsverk er dominerende og hvor kvinneandelen av gårdbrukere er høy. Brorparten av brukene har sauedrift som driftsgrunnlag. Grunnlagsmaterialet for NOU 1988: 42 er omfattende for Porsangers del. Komponenter som fiske og oppdrett vil utmerket kunne dekkes av Porsanger og det foreligger også et potensiale for andre kombinasjoner som reiseliv, serviceyting og utnyttelse av utmarksressurser.

Gjennomføring av forsøksordningen

Med bakgrunn i at forsøksordningen er av tidsavgrenset karakter er det rimelig å knytte ordningen til et etablert organ. I den forbindelse mener Sametinget at styret for Samisk utviklingsfond skal være prosjektstyre for forsøksordningen. Ved at fondsstyret får denne funksjonen vil det kunne gi en god koordinering med det ansvar fondet forsettes å ha på investeringssiden i prosjektet.

Sametingets administrasjon opptreer som sekretær for prosjektstyret, men det forutsettes at administrasjonen tilføres tilleggsressurser til å forestå oppgaven.

Sametinget vil understreke behovet for en god koordiering på kommunalt nivå ved prøveprosjektet gjennom å etablere et veiledningsapparat som fungerer tverrsektorielt.

Sametinget gir sametingsrådet fullmakt til endelig utforming av forskriftene. Dette gjelder særlig forhold som omhandler målgrupper, grunnkomponenter, omsetning, virkemidler, organisering, kompetansehevende- og utviklingstiltak, virkeområde.

Sametinget ber myndighetene skaffe mer midler til prosjektet og henviser til foreslåtte midler til alternative sysselsettings-tiltak og bygdeutviklingsfond.

Videre vil Sametinget se det som viktig i en total nærings- og distriktspolitisk sammenheng, at de aktuelle fylkeskommunene i forsøksområdet bør delta aktivt med i prøveprosjektet og bidra med midler til forsøket med næringskombinasjoner i de utvalgte kommunene.

Sametinget foreslår at prøveprosjektet igangsettes i løpet av høsten 1991.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling ble forkastet med 1 mot 34 stemmer som ble avgitt for fellesforslaget fra Samarbeidsgruppen/NSR og Arbeiderpartiets sametingsgruppe.

SAK 17/91 PROSPEKTERING A/S - NATURSTEINSDRIFT I NARANAS - PRØVEDRIFT

I DOKUMENTER

- Brev av 06.07.90 fra Guovdageainnu suohkan - anmodning om uttalelse
- Vedtak i sak 43/90
- Brev av 22.11.90 fra Bergvesenet
- Brev av 11.03.91 fra Prospektering AS

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for rettigheter fremmet følgende innstilling ved saksordfører Inger K. Juuso:

PROSPEKTERING A/S - NATURSTEINSDRIFT I NARANAS - PRØVEDRIFT

Komiteen foreslår:

- I: Sametinget viser til sitt vedtak av 27.- 29.11. 1990 i sak 43/90, der tinget fremmer en del forutsetninger som må oppfylles før Sametinget kan ta endelig standpunkt i saken.

Dette omfattet:

- 1: En konsekvensanalyse for å klargjøre virkninger for miljø, naturintresser og andre samfunnsforhold siden det omsøkte området omfattet 1.6 km².
- 2: Hensynet til reindriften i området
- 3: En oversikt over antall arbeidsplasser natursteinsbruddet vil gi kommunen.

Sametinget aksepterte imidlertid at planleggingen av tiltaket kunne fortsette etter forannevnte forutsetninger.

Prospektering A/S fremmer i brev av 11.03.91 en del momenter overfor Sametinget med sikte på muligheter for start av prøvedrift senest 1. juli 1991. Prospektering A/S frykter at nye utsettelse vil bringe natursteinen i miskreditt på eksportmarkedet. Spesielt fremheves hensynet til markedet i EF og USA som fryktes å søke substitutter dersom prøvedriften utsettes til 1992.

II: Når det gjelder de foranstående forutsetninger (jfr. I) vil Sametinget med utgangspunkt i opplysninger av 11.03.91 fra Prospektering A/S bemerke:

- 1 I Prospektering A/S opprinnelige plan omfattet det omsøkte området 1.6 km². Prospektering A/S presiserer at det er rettighetsområdet som dekker et areal på 1.6 km², men selve driftsområdet neppe vil overstige 35 dekar, alt etter resultatet fra prøvedriften. Begrunnelsen for ervervet av et rettighetsområde på 1.6 km² er å hindre konkurrerende foretak i å etablere seg i området.

Sametinget viser til at det tildels er fremkommet nye momenter i forhold til den opprinnelige søknaden. Likevel er det fortsatt uklart hva som omfattes av "driftsområdet", f.eks med hensyn til vei, skrotsteinstipp, rigg, maskinparkering m.m.

- 2 Prospektering A/S viser til en muntlig avtale med reieiere i området, om at natursteinsproduksjonen skal gjennomføres i sommerhalvåret, og at den skal avvikles når dyrene kommer tilbake på høsten i oktober - november måned.

Sametinget finner denne formen for overkomster med enkel personer å være uakseptabel. En avklaring om praktiske forhold f.eks. til reindriftnæringen må foretas med de organer som er opprettet for blant annet slike formål.

- 3 Sysselsettingseffekten for prosjektet er beregnet over en etableringsperiode på 3 - 4 år, ved fullt produksjonsvolum, å bli på ca. 8 - 9 årsverk, eller 16 - 17 dagsverk ved en 2- skiftsordning. I tillegg forventes ringvirkninger . Ved etablering av anleggsveier vil behovet ligge på ca. 10 dagsverk.

Sametinget finner opplysninger om sysselsettingseffekten å være tilstrekkelig klarlagt så langt det er mulig å anslå dette.

III: Sametinget viser til tingets tidligere vedtak om de prinsipielle forhold vedrørende samiske rettigheter i Naranasområdet. Disse står fast.

Komiteens flertall bestående av representantene Jernsletten, Juuso og Simonsen foreslår:

Sametinget har forståelse for at skal den videre planlegging av en eventuell permanent drift av naturstein kunne utføres, trengst det en prøvedrift for å få testet steinens egenskaper og for å teste natursteinen på markedet. Ut fra dette kan Sametinget tillate at det foretas en begrenset prøvedrift i området i 1991. Tinget legger spesielt vekt på sysselsettings-situasjonen i Kautokeino og forutsetter at lokal arbeidskraft engasjeres i størst mulig grad. Tinget viser forøvrig til Bergvesenets generelle vilkår for drift av masseuttak, og forutsetter at Prospektering legger disse til grunn i prøvedriften.

Sametinget viser til sitt tidligere vedtak i saken, der tinget forutsetter at det utarbeides en konsekvensutredning for en eventuell permant drift. Sametinget vil da foreta en endelig vurdering og avgjøre om konsesjon skal gis.

Mindretallet bestående av representanten Paval foreslår:

Sametinget kan ikke se at det foreligger nye vesentlige opplysninger som gir grunnlag for å gå bort fra det tidligere kravet om konsekvensanalyse. Konsekvensene for miljø, naturinteresser og andre samfunnsforhold er fortsatt like usikre. En prøvedrift vil bety en virksonhet når det gjelder uttak, deponering, transport o.l. som en ikke kjenner omfanget av, og som kan være en naturlig oppstart på en permanent drift.

Sametinget opprettholder derfor sitt vedtak om en konsekvensanalyse før tinget tar stilling til en eventuell drift i Naranas. Dette gjelder også for en prøvedrift.

Samarbeidsgruppen/NSR ved Nils Jernsletten fremmet følgende tilleggsforslag til pkt. III, som ny siste setning i andre avsnitt:

Ut fra dette kan Sametinget tillate at det foretas en begrenset prøvedrift i 1991 etter den fremlagte planen med et driftsområde på ca. 35 dekar.

Ny redigering i Jernslettens forslag gir følgende avsnittsinn-
deling for resten av forslaget:

Tinget legger spesiell vekt på sysselsettingssituasjonen i Kautokeino og forutsetter at lokal arbeidskraft engasjeres i størst mulig grad. Tinget viser forøvrig til Bergvesenets generelle vilkår for drift av masseuttak, og forutsetter at Prospektering legger disse til grunn i prøvedriften.

Sametinget viser til sitt tidligere vedtak i saken, der tinget forutsetter at det utarbeides en konsekvensutredning for en eventuell permant drift. Sametinget vil da foreta en endelig vurdering og avgjøre om konsesjon skal gis.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling pkt. I og II ble enstemmig vedtatt.

Til pkt. III:

Hovedkomiteens flertallsinnstilling ble vedtatt med 24 mot 12 stemmer som ble avgitt for forslaget fra hovedkomiteens mindretallsinnstilling.

Tilleggsforslaget fra Samarbeidsgruppen/NSR ble enstemmig vedtatt.

SAK 18/91 BARNEOMBUDET - TILTAK FOR SAMISKE BARN

I DOKUMENTER

- Brev av 22.02.91 fra Barneombudet til Sametinget
- Brev av 08.03.91 fra Sametinget til Barneombudet
- Brev av 21.03.91 fra Barneombudet til Sametinget

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for helse- og sosialspørsmål fremmet følgende innstilling ved saksordfører Haldis Thomassen:

BARNEOMBUDET - TILTAK FOR SAMISKE BARN**Komiteen foreslår:**

Sametinget er positiv til at Barneombudet oppretter et tilbud for samiske barn.

Sametinget viser til at samiske barn i likhet med andre barn trenger institusjoner som ivaretar deres oppvekstvilkår og fremmer deres interesse overfor samfunnet.

Samiske barn, kan i likhet med andre barn ha problemer under oppveksten. Dette kan også omfatte problemer knyttet til kulturelle konflikter. Sametinget viser til at Barneombudet ikke har registrert henvendelser fra barn med samisk språk- og kulturbakgrunn. Det etablerte hjelpeapparatet mangler ofte den språklige og kulturelle kompetanse som er nødvendig for å kunne yte hjelp i forhold til barn og foreldre med samisk kulturbakgrunn. Det fører igjen til at disse barna og deres foreldre ikke tar kontakt med dette hjelpeapparatet. Dermed oppnår ikke samiske barn de rettigheter som andre norske barn har.

Sametinget ber derfor departementet bevilge midler, fra og med 1992, til opprettelse av egen stilling som faglig og administrativt er tilknyttet Barnombudet i Norge og underlagt denne.

Stillingen skal være ansvarlig å følge med i utviklingen av samebarns oppvekstvilkår og fremme barnas interesser overfor det offentlige og private. Spesielt viktig er det å vektlegge arbeidet med forslag til tiltak som løser eller bidrar til å forebygge konflikter mellom samfunnet og samiske barn.

Representanten Máret Guhttor fremmet følgende tilleggsforslag til andre avsnitt:

Forslag: "rettigheter, samt" tilføyes i slutten av andre linje etter "oppvekstvilkår og", slik at hele avsnittet lyder:

Sametinget viser til at samiske barn i likhet med andre barn trenger institusjoner som ivaretar deres oppvekstvilkår og rettigheter, samt fremmer deres interesser overfor samfunnet.

Representanten Máret Guhttor fremmet følgende endrings- og tilleggsforslag til siste avsnitt:

Forslag: Første ord "Stillingen" erstattes med "Stillingsinnehaveren". Videre et tillegg " og rettigheter" føyes etter "barnas interesser" i andre linje.

Hele femte avsnitt lyder da således:

Stillingsinnehaveren skal være ansvarlig å følge med i utviklingen av samebarns oppvekstvilkår og fremme barnas interesser og rettigheter overfor det offentlige og private. Spesielt viktig er det å vektlegge arbeidet med forslag til tiltak som løser eller bidrar til å forebygge konflikter mellom samfunnet og samiske barn.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling med unntak av første ord "stillingen" i siste avsnitt ble enstemmig vedtatt.

Endringsforslag til første ord i siste avsnitt lydende "stillingsinnehaver" ble vedtatt med 28 mot 8 stemmer.

Máret Guhttors tilleggsforslag til andre avsnitt ble enstemmig vedtatt.

Máret Guhttors tilleggsforslag til siste avsnitt ble enstemmig vedtatt.

SAK 19/91 VIDEREGÅENDE OPPLÆRING FOR SAMER.

I DOKUMENTER

- NOU 1985:24
- NOU 1987:20
- Notat "Tilknytningsform for de samiske videregående skolene" av 18.06.90
- Notat om videregående opplæring for samer fra styret for de samiske videregående skolene av 04.04.91.

II INNSTILLING

Hovedkomiteen for undervisning og forskning fremmet følgende innstilling ved saksordfører Mikkel A. Gaup:

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING FOR SAMER**Komiteen foreslår:**

Styret for de samiske videregående skolene har, i tillegg til formålsparagrafen i lov om videregående opplæring, vedtatt denne målsetting for det samiske innholdet i videregående opplæring for samer:

"De samiske videregående skolene skal være ressursentra for samisk videregående opplæring og imøtekomme de behov og de krav elevene har som medlemmer i et samisk samfunn, rikssamfunnet og verdenssamfunnet. Skolen skal styrke den samiske identiteten til elevene og gi dem grunnlag for å føre videre den samiske kulturarven.

De samiske videregående skolene har et spesielt ansvar for å gi undervisning i og på samisk, i samisk kultur, historie og yrkesliv, og gi elevene kompetanse til å velge yrke og virkested hvor som helst i det samiske samfunnet, rikssamfunnet og verdenssamfunnet."

Sametinget slutter seg til denne målsetting og uttaler:

1. De samiske videregående skolene skal som ressursentra i det samiske samfunnet bidra til at skolene kartlegger kunnskapsbehovet i det samiske samfunnet og gir utdanningstilbud i samsvar med dette behov. Skolenes landsdekkende funksjon forutsetter at det tas hensyn til hele det samiske samfunnet.

Utvikling av skolens, elevenes og nærsamfunnets kompetanse må skje gjennom en prioritert satsing på utbygging av alle nåværende tilbud til 3-årige studietilbud. Skolenes kontakt med samfunnet og næringslivet må styrkes.

Det er en klar målsetting å forberede flest mulig til et aktivt liv, enten i form av yrkesutdannelse eller forberedelse til høyere utdanning. Skolene skal gi sine elever handlingskompetanse til å virke i et moderne samfunn i utvikling, uten at de derved skal måtte oppgi sin identitet og sin kulturarv.

Skolene har en klar plikt til å bidra i utviklingen av et bærekraftig samisk samfunn.

2. Skolenes samiske innhold må styrkes. Dette kan skje allerede nå bl.a. ved at forholdene legges til rette for bredere innsats innen utvikling av et eget fagplanverk for videregående opplæring for samer og for økt satsing på læremiddelutviklingen.

Skolens organisasjon må styrkes og fleksibiliteten økes. Skolene må være i stand til å møte nye krav gjennom aktivt utviklingsarbeid innenfor de samiske fagområdene, spesielt nevnes reindrift, duodji og samisk språk.

3. Samisk språk skal ha en spesiell stilling innen vårt skoleverk. Skolene må gi tilbud i alle tre hoveddialektene og undervisningen må være på forskjellige nivåer. Samisk skal inngå i fagkretsen til alle skolens elever.

Skolene må forberedes til å møte de krav som innføringen av Samisk språklov stiller i nordsamiske områder.

4. De samiske videregående skolene må i samarbeid med staten, fylkeskommunene, kommunene og arbeidsmarkedsetaten ha et ansvar for voksenopplæringstiltak.

Sametinget vil senere ta opp organisering av voksenopplæring for samer.

Forutsetningen for å nå disse undervisningsmessige mål er at:

5. Skolene tilføres nye stillingshjemler slik at det blir et samsvar mellom antall hjemler og undervisningsaktiviteten. Samisk videregående skole og reindriftsskole må, som angitt i skolens budsjett for 1992, få tilført 3,5 stillingshjemler for å fylle denne forutsetning.
6. Skolenes lokaliteter tilpasses og utformes i forhold til den undervisning skolene driver. Samisk videregående skole i Karasjok har i de siste år utvidet sitt studietilbud med et treårig løp innen helse- og sosialfag. Lokalitetsbehovet for dette studietilbud kan ikke løses innenfor skolens egne lokaler. Leie av lokaler er problematisk og kostbart i et lite bygdesamfunn. En ber derfor om at skolen utvides til også å romme dette studietilbudet.
7. Elevenes velferdstilbud må være minst på det nivå som forutsettes i lov om organisering av velferd for elever og studenter.

8. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino må så snart som mulig sette igang vk II i reindriftsfag og landbruksmekaniker, slik at skolen kan gi fullverdig yrkesutdanning i disse to fag. Videre må allmennfaglig studieretning bygges ut med vk I og vk II med mulighet for reindriftsfag eller duodjifag som studieretningsfag. Studietilbudet i handels- og kontorlag utvides også med vk II.
9. Budsjettene til skolene er, etter departementets pålegg, satt opp etter antallet tildelte stillingshjemler. Skolene har så fått departementets samtykke til å opprette nye studietilbud, uten at de er tilført nye stillingshjemler. Det medfører at skolene får betydelige overskridelser på driften og at grå stillinger må opprettes. En ber om at skolene tilføres midler slik at overskridelser som skyldes dette forhold kan unngås.

Behovet for ekstra ressurser for undervisning i samisk må kvantifiseres for hver enkelt studieretning og tilføres skolene.

10. Voksenopplæring på videregående skoles nivå for samer styrkes. Styret for de samiske videregående skolene tildeles en årlig ramme på 20 uketimer til denne virksomhet.
11. Det må arbeides for at rekrutteringen til og stabiliteten på lærerkollegiet økes. Dette kan blant annet skje ved at boligtiltakene for de ansatte styrkes og ved bibehold av dagens virkemiddelordning.

Det må innføres obligatorisk opplæring i samisk for norsk-talende pedagogisk og administrativt personell.

Forvaltningsmodellen må tilpasses skolens eier- og driftsforhold.

12. Sametinget vil ved en senere anledning avklare sitt ansvars- og myndighetsområdet i samiske skolespørsmål, deriblant også til de samiske videregående skoler. Inntil så skjer ser Sametinget det som nødvendig å styrke styrets rolle i ledelsen av de to skolene. Det må utvikles en styringsmodell som gir styret reell innflytelse og ansvar både politisk og forvaltningsmessig for de to videregående skolene for samer.

En styrking av styrets stilling vil også medføre et avklarende forhold til KUF og en forenkling av prosessen for overføring av forvaltningen av de samiske videregående skolene til Sametinget.

13. Styrets sekretariat bør styrkes og gis oppgaver og ansvar i henhold til de oppgaver styret er tildelt.
14. Undervisning i samisk språk og kultur må styrkes og bygges ut i videregående skole i de samiske områder utenom indre Finnmark. Dette gjelder Hamarøy videregående skole som gir undervisning i lulesamisk, og Grong og Mosjøen videregående skoler som gir undervisning i sørsamisk. Men det gjelder også videregående skoler som sogner til kystsamiske områder i Troms og Finnmark.
15. Sametinget må ta initiativ til å vurdere integrering av Finnmark Landbruksskole i Tana i et samisk videregående tilbud.

Forslag fra Samarbeidsgruppen/NSR ved Åge Pedersen:

I SAMISKE VIDEREGÅENDE SKOLER

Styret for de samiske videregående skolene har, i tillegg til formålsparagrafen i lov om videregående opplæring, vedtatt denne målsetting for det samiske innholdet i videregående opplæring for samer:

"De samiske videregående skolene skal være ressursentra for samisk videregående opplæring og imøtekomme de behov og de krav elevene har som medlemmer i et samisk samfunn, rikssamfunnet og verdenssamfunnet. Skolen skal styrke den samiske identiteten til elevene og gi dem grunnlag for å føre videre den samiske kulturarven.

De samiske videregående skolene har et spesielt ansvar for å gi undervisning i og på samisk, i samisk kultur, historie og yrkesliv, og gi elevene kompetanse til å velge yrke og virkested hvor som helst i det samiske samfunnet, rikssamfunnet og verdenssamfunnet."

Sametinget slutter seg til denne målsetting og uttaler:

1. De samiske videregående skolene skal som ressursentra i det samiske samfunnet bidra til at skolene kartlegger kunnskapsbehovet i det samiske samfunnet og gir utdanningstilbud i samsvar med dette behov. Skolenes landsdekkende funksjon forutsetter at det tas hensyn til hele det samiske samfunnet.

Utvikling av skolens, elevenes og nærsamfunnets kompetanse må skje gjennom en prioritert satsing på utbygging av alle nåværende tilbud til 3-årige studietilbud. Skolenes kontakt med samfunnet og næringslivet må styrkes.

Det er en klar målsetting å forberede flest mulig til et aktivt liv, enten i form av yrkesutdannelse eller forberedelse til høyere utdanning. Skolene skal gi sine elever handlingskompetanse til å virke i et moderne samfunn i utvikling, uten at de derved skal måtte oppgi sin identitet og sin kulturarv.

Skolene har en klar plikt til å bidra i utviklingen av et bærekraftig samisk samfunn.

2. Skolenes samiske innhold må styrkes. Dette kan skje allerede nå bl.a. ved at forholdene legges til rette for bredere innsats innen utvikling av et eget fagplanverk for videregående opplæring for samer og for økt satsing på læremiddelutviklingen.

Skolens organisasjon må styrkes og fleksibiliteten økes. Skolene må være i stand til å møte nye krav gjennom aktivt utviklingsarbeid innenfor de samiske fagområdene, spesielt nevnes reindrift, duodji og samisk språk.

3. Samisk språk skal ha en spesiell stilling innen vårt skoleverk. Skolene må gi tilbud i alle tre hoveddialektene og undervisningen må være på forskjellige nivåer. Samisk skal inngå i fagkretsen til alle skolens elever.

Skolene må forberedes til å møte de krav som innføringen av Samisk språklov stiller i nordsamiske områder.

Forutsetningen for å nå disse undervisningsmessige mål er at:

- A. Skolene tilføres nye stillingshjemler slik at det blir et samsvar mellom antall hjemler og undervisningsaktiviteten. Samisk videregående skole og reindriftsskole må, som angitt i skolens budsjett for 1992, få tilført 3,5 stillingshjemler for å fylle denne forutsetning.
- B. Skolenes lokaliteter tilpasses og utformes i forhold til den undervisning skolene driver. Samisk videregående skole i Karasjok har i de siste år utvidet sitt studietilbud med et treårig løp innen helse- og sosialfag. Lokalitetsbehovet for dette studietilbud kan ikke løses innenfor skolens egne lokaler. Leie av lokaler er problematisk og kostbart i et lite bygdesamfunn. En ber derfor om at skolen utvides til også å romme dette studietilbudet.
- C. Elevenes velferdstilbud må være minst på det nivå som forutsettes i lov om organisering av velferd for elever og studenter.

- D. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino må så snart som mulig sette igang vk II i reindriftsfag og landbruksmekaniker, slik at skolen kan gi fullverdig yrkesutdanning i disse to fag. Videre må allmennfaglig studieretning bygges ut med vk I og vk II med mulighet for reindriftsfag eller duodjifag som studieretningsfag. Studietilbudet i handels- og kontorlag utvides også med vk II.
- E. Budsjettene til skolene er, etter departementets pålegg, satt opp etter antallet tildelte stillingshjemler. Skolene har så fått departementets samtykke til å opprette nye studietilbud, uten at de er tilført nye stillingshjemler. Det medfører at skolene får betydelige overskridelser på driften og at grå stillinger må opprettes. En ber om at skolene tilføres midler slik at overskridelser som skyldes dette forhold kan unngås.
- Behovet for ekstra ressurser for undervisning i samisk må kvantifiseres for hver enkelt studieretning og tilføres skolene.
- F. Det må arbeides for at rekrutteringen til og stabiliteten på lærerkollegiet økes. Dette kan blant annet skje ved at boligtiltakene for de ansatte styrkes og ved bibehold av dagens virkemiddelordning.
- Det må innføres obligatorisk opplæring i samisk for norsk-talende pedagogisk og administrativt personell.
- Forvaltningsmodellen må tilpasses skolens eier- og driftsforhold.
- G. Sametinget vil ved en senere anledning avklare sitt ansvars- og myndighetsområdet i samiske skole spørsmål, deriblant også til de samiske videregående skoler. Inntil så skjer ser Sametinget det som nødvendig å styrke styrets rolle i ledelsen av de to skolene. Det må utvikles en styringsmodell som gir styret reell innflytelse og ansvar både politisk og forvaltningsmessig for de to videregående skolene for samer.
- En styrking av styrets stilling vil også medføre et avklarende forhold til KUF og en forenkling av prosessen for overføring av forvaltningen av de samiske videregående skolene til Sametinget.
- H. Styrets sekretariat bør styrkes og gis oppgaver og ansvar i henhold til de oppgaver styret er tildelt.

II ANDRE VIDEREGÅENDE SKOLER

Sametinget vil arbeide for at undervisningen i samisk språk og kultur styrkes og bygges ut i andre videregående skoler som rekrutterer samisk ungdom.

Jordbruket er en viktig næring for oppdrettholdelse av bosetning og sysselsetning i de samiske områder. Finnmark landbruks-skole gir utdanning til samisk ungdom både innen jordbruk og utmarksnæring. Sametinget vil derfor også vurdere skolens utdanningstilbud og framtidige plass i det samiske videregående skolesystem.

III VOKSENOPPLÆRING

Sametinget vil senere ta opp organisering av voksenopplæring for samer.

Representanten Mikkel A. Gaup fremmet følgende forslag:

Styret for de samiske videregående skolene har, i tillegg til formålsparagrafen i lov om videregående opplæring, vedtatt denne målsetting for det samiske innholdet i videregående opplæring for samer:

"De samiske videregående skolene skal være ressursentra for samisk videregående opplæring og imøtekomme de behov og de krav elevene har som medlemmer i et samisk samfunn, rikssamfunnet og verdenssamfunnet. Skolen skal styrke den samiske identiteten til elevene og gi dem grunnlag for å føre videre den samiske kulturarven.

De samiske videregående skolene har et spesielt ansvar for å gi undervisning i og på samisk, i samisk kultur, historie og yrkesliv, og gi elevene kompetanse til å velge yrke og virkested hvor som helst i det samiske samfunnet, rikssamfunnet og verdenssamfunnet."

Sametinget slutter seg til denne målsetting og uttaler:

1. De samiske videregående skolene samt andre videregående skoler med elever med samisk bakgrunn skal som ressursentra bidra til at skolene kartlegger kunnskapsbehovet i det samiske samfunnet og gir utdanningstilbud i samsvar med dette behov.

Da de samiske videregående skolene har hele landet som opptaksområde har de et spesielt ansvar for hele det samiske samfunnet.

De samiske videregående skolene i Karasjok og Kautokeino må prioritere en utbygging av nåværende tilbud til fullverdige 3-årige studietilbud. Skolenes kontakt med samfunnet og næringslivet må styrkes.

Det er en klar målsetting å forberede flest mulig til et aktivt liv, enten i form av yrkesutdanning eller forberedelse til høyere utdanning. Skolene skal gi sine elever handlingskompetanse til å virke i et moderne samfunn i utvikling, uten at de derved skal måtte oppgi sin identitet og sin kulturarv.

Skolene har en klar plikt til å bidra i utviklingen av et bærekraftig samisk samfunn.

2. Skolenes samiske innhold må styrkes. Dette kan skje allerede nå bl.a. ved at forholdene legges til rette for bredere innsats innen utvikling av et eget fagplanverk for videregående opplæring for samer og for økt satsing på læremiddelutviklingen.

Skolens organisasjon må styrkes og fleksibiliteten økes. Skolene må være i stand til å møte nye krav gjennom aktivt utviklingsarbeid innenfor de samiske fagområdene, spesielt nevnes reindrift, duodji og samisk språk.

3. Samisk språk skal ha en spesiell stilling innen vårt skoleverk. Skolene må gi tilbud i alle tre hoveddialektene og undervisningen må være på forskjellige nivåer. Samisk skal inngå i fagkretsen til alle elever ved de samiske videregående skolene.

Skolene må forberedes til å møte de krav som innføringen av Samisk språklov stiller i nordsamiske områder.

4. Voksenopplæring for samer må også bli et ansvar for de videregående skolene. Det må utarbeides en plan for denne undervisning. Samenes mulighet for utdanning må styrkes. Organer, institusjoner og etater som har ansvar for videregående opplæring må tilføres ekstra, øremerkede tilskudd til voksenopplæring og til vanlig skoletilbud. De videregående skolene i Karasjok og Kautokeino må få et spesielt ansvar for utvikling av tilbud i nordsamisk, Hamarøy videregående skole får ansvar for utvikling av skoletilbud i lulesamisk og Mosjøen videregående skole og Grong videregående skole får ansvar for tilbud i sørsamisk.

5. Skolene tilføres nye stillingshjemler slik at det blir et samsvar mellom antall hjemler og undervisningsaktiviteten. Samisk videregående skole og reindriftsskole må, som angitt i skolens budsjett for 1992, få tilført 3,5 stillingshjemler for å fylle denne forutsetning.
6. Skolenes lokaliteter tilpasses og utformes i forhold til den undervisning skolene driver. Samisk videregående skole i Karasjok har i de siste år utvidet sitt studietilbud med et treårig løp innen helse- og sosialfag. Lokalitetsbehovet for dette studietilbud kan ikke løses innenfor skolens egne lokaler. Leie av lokaler er problematisk og kostbart i et lite bygdesamfunn. En ber derfor om at skolen utvides til også å romme dette studietilbudet.
7. Elevenes velferdstilbud må være minst på det nivå som forutsettes i lov om organisering av velferd for elever og studenter.
8. Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino må så snart som mulig sette igang vk II i reindriftsfag og landbruksmekaniker, slik at skolen kan gi fullverdig yrkesutdanning i disse to fag. Videre må allmennfaglig studieretning bygges ut med vk I og vk II med mulighet for reindriftsfag eller duodjifag som studieretningsfag. Studietilbudet i handels- og kontorlag utvides også med vk II.
9. Budsjettene til skolene er, etter departementets pålegg, satt opp etter antallet tildelte stillingshjemler. Skolene har så fått departementets samtykke til å opprette nye studietilbud, uten at de er tilført nye stillingshjemler. Det medfører at skolene får betydelige overskridelser på driften og at grå stillinger må opprettes. En ber om at skolene tilføres midler slik at overskridelser som skyldes dette forhold kan unngås.

Behovet for ekstra ressurser for undervisning i samisk må kvantifiseres for hver enkelt studieretning og tilføres skolene.
10. Styret for de samiske videregående skolene tildeles en årlig ramme på 20 uketimer til organisering av voksenopplærings-tilbud.
11. Det må arbeides for at rekrutteringen til og stabiliteten på lærerkollegiet på de samiske videregående skolene økes. Dette kan blant annet skje ved at boligtiltakene for de ansatte styrkes og ved bibehold av dagens virkemiddelordning.

Det må innføres obligatorisk opplæring i samisk for norsk-talende pedagogisk og administrativt personell.

Forvaltningsmodellen må tilpasses skolens eier- og driftsforhold.

12. Sametinget vil ved en senere anledning avklare sitt ansvars- og myndighetsområdet i samiske skole spørsmål, deriblant også til de samiske videregående skoler. Inntil så skjer ser Sametinget det som nødvendig å styrke styrets rolle i ledelsen av de to skolene. Det må utvikles en styringsmodell som gir styret reell innflytelse og ansvar både politisk og forvaltningsmessig for de to videregående skolene for samer.

En styrking av styrets stilling vil også medføre et avklarende forhold til KUF og en forenkling av prosessen for overføring av forvaltningen av de samiske videregående skolene til Sametinget.

13. Styrets sekretariat bør styrkes og gis oppgaver og ansvar i henhold til de oppgaver styret er tildelt.
14. Sametinget må ta initiativ til å vurdere en integrering av Finnmark landbruksskole i Tana i et samisk videregående skoletilbud.

III VOTERING

Hovedkomiteens innstilling til vedtak ble enstemmig forkastet.

Forslag til vedtak fra Samarbeidsgruppen/NSR v/Aage Pedersen ble vedtatt med 27 mot 9 stemmer som ble avgitt for Mikkel A. Gaups forslag.

Sametingets administrasjon, 04.06.91

Per Anders Bær
referent